

KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

TARCZA ANTYKRYZYSOWA

PORADNIK DLA RADCÓW PRAWNYCH

WYBRANE ZAGADNIENIA

Wydanie II

STAN PRAWNY Z 20 KWIETNIA 2020 R.

Warszawa, kwiecień 2020 r.

DEFINICJE

Ilekoć w poradniku jest mowa o:

- 1) ustawie o zwalczaniu COVID-19, należy przez to rozumieć ustawę z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. Poz. 374);
- 2) ustawie nowelizującej, należy przez to rozumieć ustawę z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw oraz ustawie z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2

RADCA PRAWNY W URZĘDZIE I SĄDZIE

**Zmiany w przepisach regulujących postępowania przed sądami powszechnymi,
sądami administracyjnymi i organami administracji publicznej.**

1. ZAWIESZENIE BIEGU TERMINÓW PROCESOWYCH

§ Podstawa prawna: Art. 14a i art. 15z ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

WAŻNE – ustawy nowelizujące przewidują w swoich założeniach zawieszenie wszelkich terminów procesowych zarówno w postępowaniach przed sądami powszechnymi, sądami administracyjnymi, jak i przed organami administracji publicznej.

Jakich spraw dotyczy zawieszenie biegu terminów procesowych?

Zawieszenie biegu terminów procesowych, jak również wstrzymanie jego rozpoczęcia, dotyczy następujących postępowań:

1. sądowych, w tym sądownoadministracyjnych,
2. egzekucyjnych,
3. karnych,
4. karnych skarbowych,
5. w sprawach o wykroczenia,
6. administracyjnych,
7. postępowań i kontroli prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa,
8. kontroli celno-skarbowych,
9. postępowań w sprawach, o których mowa w art. 15f ust. 9 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 847, z późn. zm.),
10. innych postępowaniach prowadzonych na podstawie ustaw.

SKUTEK ZAWIESZENIA – bieg terminów procesowych w przedmiotowych sprawach nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19.

WYJĄTKI

Jakich spraw nie dotyczy zawieszenie biegu terminów procesowych?

Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, w brzmieniu po nowelizacji przewiduje wyłączenie, zgodnie z którym nie ulegnie wstrzymaniu i zawieszeniu bieg terminów w postępowaniach sądowych zaliczonych do spraw pilnych i w postępowaniach sądownoadministracyjnych, w których ustawa określa termin ich rozpatrzenia przez sąd oraz wniosków o wstrzymanie wykonania aktu lub czynności.

Wyłączono z zawieszenia biegu terminów procesowych szereg terminów przewidzianych w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w niektórych innych przepisach.

Jak to wygląda w poszczególnych rodzajach spraw?

■ Postępowanie cywilne

Zmiany w postępowaniu cywilnym obejmują następujące zagadnienia:

- bieg terminów procesowych nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu,
- w wyjątkowych przypadkach sąd może wyznaczyć stronie termin do dokonania czynności lub zarządzić bieg terminu określonego ustawą,
- nie przeprowadza się rozpraw ani posiedzeń jawnych, z wyjątkiem rozpraw i posiedzeń jawnych w sprawach pilnych,
- czynności dokonane w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 pozostają skuteczne,
- zaprzestanie czynności przez sąd prowadzący postępowanie lub kontrolę, w okresie zawieszenia biegu terminów procesowych, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących bezczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Czy bieg wszystkich terminów procesowych w sprawach cywilnych został zawieszony?

W ramach postępowania cywilnego, w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, przewidziano zawieszenie biegu lub wstrzymanie rozpoczęcia biegu wszelkich terminów procesowych z wyjątkiem spraw pilnych.

Jakie sprawy w ramach postępowania cywilnego są sprawami pilnymi?

Sprawami pilnymi z zakresu postępowania cywilnego są następujące sprawy:

1. o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką,
2. o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878 oraz z 2019 r. poz. 730 i 1690),
3. dotyczące umieszczenia lub przedłużenia pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich,
4. dotyczące umieszczenia małoletniego cudzoziemca w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
5. z zakresu postępowania wykonawczego w powyższych sprawach,
6. wniosków o ustanowienie kuratora w celu reprezentowania interesów małoletnich w postępowaniu przed sądem lub innym organem w sprawach pilnych;
7. o których mowa w ustawie z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz. U. z 2019 r. poz. 2203 oraz z 2020 r. poz. 278);
8. przesłuchania przez sąd osoby w trybie zabezpieczenia dowodu lub co do której zachodzi obawa, że nie będzie można jej przesłuchać na rozprawie,
9. o rozpoznaniu wniosku restrukturyzacyjnego,
10. w przedmiocie nakazania przez sąd opuszczenia mieszkania przez członka rodziny wspólnie zajmującego mieszkanie, który swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie..

UWAGA!

Prezes właściwego sądu może zarządzić rozpoznanie każdej sprawy jako pilnej, jeżeli jej nierozpoznanie mogłoby spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzi lub zwierząt, poważną szkodę dla interesu społecznego, albo ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę materialną, a także gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości.

ODWOŁANIE ROZPRAW I POSIEDZEŃ

Czy w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 odbywają się rozprawy sądowe?

Obok zawieszenia biegu terminów procesowych i wstrzymania ich rozpoczęcia, ustawodawca przewidział również, że w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii nie przeprowadza się rozpraw ani posiedzeń jawnych, z wyjątkiem rozpraw i posiedzeń jawnych w sprawach pilnych.

Jakie czynności procesowe (w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii) są obowiązani podejmować strony i pełnomocnicy?

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii, sąd może wyznaczyć stronie termin do dokonania czynności lub zarządzić bieg terminu określonego ustawą z możliwością określenia go na czas dłuższy, niż przewidziany ustawą, jeżeli wymaga tego interes publiczny lub ważny interes strony. W tej sytuacji, strona lub uczestnik postępowania, są obowiązani do dokonania czynności w wyznaczonym terminie, a w przypadku zarządzenia biegu terminu następują skutki, które ustawa wiąże z upływem terminu. Sąd, przed którym toczy się postępowanie, wyznaczając stronie lub uczestnikowi postępowania termin, o którym mowa powyżej, wskazuje przyczyny wystąpienia z żądaniem.

Ustawa przewiduje również, że czynności dokonane w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii w postępowaniu cywilnym są skuteczne.

Jeżeli w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii, sąd zarządzi doręczenie odpisu pozwu pozwanemu, a interes publiczny lub ważny interes strony nie wymaga wyznaczenia terminu do dokonania czynności lub zarządzenia biegu terminu określonego ustawą, to takie doręczenie pozwu będzie skuteczne. Pozwany będzie mógł wówczas wnieść odpowiedź na pozew, a czynność ta będzie skuteczna. Pozwany będzie mógł również zrezygnować ze złożenia odpowiedzi na pozew w okresie zawieszenia biegu terminów procesowych i złożyć ją dopiero po ustaniu stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii.

PRZYKŁAD

Jeżeli sąd zarządzi doręczenie odpisu pozwu pozwanemu w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii, tj. w okresie zawieszenia terminów procesowych, to takie doręczenie będzie skuteczne. Pozwany będzie mógł wówczas wnieść odpowiedź na pozew, a czynność ta będzie skuteczna. Pozwany będzie mógł również zrezygnować ze złożenia odpowiedzi na pozew w okresie zawieszenia biegu terminów procesowych i złożyć ją dopiero po ustaniu stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii.

WYJĄTEK – jeżeli w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii, sąd zarządzi doręczenie odpisu pozwu pozwanemu i zobowiąże go do złożenia odpowiedzi na pozew w terminie miesiąca od dnia doręczenia pozwu, pozwany lub jego pełnomocnik zobowiązany będzie wnieść odpowiedź na pozew w wyznaczonym terminie. Niezłożenie odpowiedzi na pozew skutkować będzie wydaniem wyroku zaocznego. Dotyczy to jednak sytuacji wyjątkowych, tj. jeżeli wymaga tego interes publiczny lub ważny interes strony.

Czy zawieszenie czynności przez sąd jest beczynnością sądu?

Zaprzestanie czynności przez sąd, przed którym toczy się postępowanie, nie może być podstawą wywodzenia **środków prawnych** dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 15zżs ust. 11).

UWAGA!

Powyższe przepisy znajdują zastosowanie również w postępowaniu egzekucyjnym.

PRAKTYKA:

Zawieszenie biegu terminów procesowych ma ten skutek, że w praktyce np. radca prawny będący pełnomocnikiem pozwanego w procesie cywilnym nie musi składać sprzeciwu od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym czy odpowiedzi na pozew w okresie zawieszenia. Termin na złożenie tych środków rozpocznie się lub będzie biegł dalej dopiero po ustaniu stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19. Oczywiście strona lub jej pełnomocnik może wnieść sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, czy odpowiedź na pozew również w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii, a czynności te w pełni będą wywierać skutki prawne, jakie Kodeks postępowania cywilnego wiąże z ich wniesieniem. Nie dotyczy to jednak sytuacji, w których sąd zarządził bieg terminu określonego ustawą, w tym wypadku bieg terminu do wniesienia sprzeciwu.

■ Postępowanie karne

Zmiany w postępowaniu karnym obejmują następujące zagadnienia:

- bieg terminów procesowych nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu,
- w wyjątkowych przypadkach sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze może wyznaczyć stronie termin do dokonania czynności lub zarządzić bieg terminu określonego ustawą,
- nie przeprowadza się rozpraw ani posiedzeń jawnych, z wyjątkiem rozpraw i posiedzeń jawnych w sprawach pilnych,
- czynności dokonane w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 pozostają skuteczne,
- zaprzestanie czynności przez sąd prowadzący postępowanie lub kontrolę, w okresie zawieszenia biegu terminów procesowych, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Czy bieg wszystkich terminów procesowych w ramach postępowania karnego został zawieszony?

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, również przewidziano zawieszenie i wstrzymanie rozpoczęcia biegu wszelkich terminów procesowych w ramach postępowania karnego z wyjątkiem spraw pilnych.

Jakie kategorie spraw zostały zaliczone do kategorii spraw pilnych z zakresu postępowania karnego?

Sprawami pilnymi z zakresu postępowania karnego są następujące sprawy:

1. wniosków o zastosowanie, przedłużenie i zmianę tymczasowego aresztowania;
2. w których jest stosowane zatrzymanie;
3. w których orzeczono środek zabezpieczający;
4. przesłuchania świadka w postępowaniu przygotowawczym przez sąd na podstawie art. 185a–185c albo art. 316 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30), gdy podejrzany jest zatrzymany;
5. w przedmiocie europejskiego nakazu aresztowania;
6. w przedmiocie zarządzenia przerwy w wykonaniu kary w systemie dozoru elektronicznego;
7. o zastosowanie i przedłużenie środka detencyjnego w postaci umieszczenia cudzoziemca w strzeżonym ośrodku, o zastosowanie lub przedłużenie wobec niego aresztu dla cudzoziemców;
8. w których wykonywana jest kara pozbawienia wolności albo inna kara lub środek przymusu skutkujący pozbawieniem wolności, jeżeli rozstrzygnięcie sądu dotyczy zwolnienia osoby pozbawionej wolności z zakładu karnego lub aresztu śledczego albo jest niezbędne do wykonania takiej kary lub środka przymusu w tym zakładzie lub areszcie.

UWAGA!

Prezes właściwego sądu może zarządzić rozpoznanie każdej sprawy jako pilnej, jeżeli jej nierozpoznanie mogłoby spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzi lub zwierząt, poważną szkodę dla interesu społecznego, albo ze względu na groźącą niepowetowaną szkodę materialną, a także gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości.

ODWOŁANIE ROZPRAW I POSIEDZEŃ

Czy w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 odbywają się rozprawy sądowe?

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii nie przeprowadza się rozpraw ani posiedzeń jawnych, z wyjątkiem rozpraw i posiedzeń jawnych w sprawach pilnych.

Czy w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oskarżony / oskarżyciel posiłkowy / obrońca / pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego są obowiązani do podejmowania czynności procesowych?

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii, sąd może wyznaczyć stronie termin do dokonania czynności lub zarządzić bieg terminu określonego ustawą z możliwością określenia go na czas dłuższy, niż przewidziany ustawą, jeżeli wymaga tego interes publiczny lub ważny interes strony. W tej sytuacji, strona jest obowiązana do dokonania czynności w wyznaczonym terminie, a w przypadku

zarządzenia biegu terminu następują skutki, które ustawa wiąże z upływem terminu. Sąd, przed którym toczy się postępowanie, wyznaczając stronie termin, o którym mowa powyżej, bądź zarządzając bieg terminu ustawowego wskazuje przyczyny wystąpienia z żądaniem.

Ustawa przewiduje ponadto, że czynności dokonane w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii w postępowaniu karnym są skuteczne.

Czy zaprzestanie czynności przez sąd jest beczynnością sądu?

Zaprzestanie czynności przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze, nie może być podstawą wywodzenia **środków prawnych** dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 15zżs ust. 11).

UWAGA!

Powyższe przepisy znajdują zastosowanie nie tylko w postępowaniach karnych, ale także w postępowaniach karnych skarbowych i w postępowaniach w sprawach o wykroczenia.

PRAKTYKA:

Radca prawny będący np. obrońcą oskarżonego może wnieść apelację od wyroku dotyczącego jego Klienta po ustaniu stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19. Obrońca oskarżonego będzie mógł również wnieść apelację w ww. okresie, a czynność ta będzie skuteczna. Jednak w sytuacji, gdy sąd, ze względu na interes publiczny lub ważny interes strony zarządzi bieg terminu określonego ustawą (ewentualnie określając go na czas dłuższy, niż przewidziany ustawą), wówczas należy wnieść apelację w terminie ustawowym albo terminie dłuższym określonym przez sąd.

■ Postępowanie administracyjne

Zmiany w postępowaniu administracyjnym obejmują następujące zagadnienia:

- bieg terminów procesowych nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu,
- w wyjątkowych przypadkach organ administracji publicznej może wyznaczyć stronie termin do dokonania czynności lub zarządzić bieg terminu określonego ustawą,
- nie przeprowadza się rozpraw ani posiedzeń,
- czynności dokonane w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 są skuteczne, zawieszenie biegu terminów i wstrzymanie jego rozpoczęcia w sprawach załatwianych milcząco, w sprawach, w których organ może wystąpić ze sprzeciwem oraz w sprawach, w których niezbędne jest wyrażenie przez organ stanowiska albo wydanie interpretacji indywidualnej,
- nie stosuje się przepisów o beczynności organów,
- nie wymierza się kar, grzywien ani nie zasądza się od nich sum pieniężnych na rzecz skarżących za niewydanie rozstrzygnięć w terminach określonych przepisami prawa,
- wprowadzono możliwość zdalnego trybu obradowania (poniżej szerzej na temat tego trybu).

Czy wstrzymanie biegu terminów procesowych w postępowaniu administracyjnym dotyczy wszystkich spraw?

Tak jak w innych postępowaniach, w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii, wstrzymaniu ulega bieg terminów procesowych, jak również w okresie tym nie wyznacza się rozpraw oraz posiedzeń organów administracji publicznej. W przeciwieństwie do innych postępowań, w ramach postępowania administracyjnego nie przewidziano spraw pilnych. Wstrzymanie rozpoczęcia i zawieszenie biegu terminów nie dotyczy kontroli i inspekcji oraz postępowań administracyjnych, prowadzonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne i przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii, jeżeli nieprowadzenie czynności kontrolnych lub inspekcyjnych oraz niewydanie decyzji mogłoby spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzi lub zwierząt albo poważną szkodę dla interesu społecznego.

Ponadto, wstrzymanie rozpoczęcia i zawieszenie biegu terminów, nie dotyczy terminów:

- 1) opiniowania i uzgadniania projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, projektu planu miejscowego oraz projektu uchwały ustalającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane, przez właściwe organy;
- 2) opiniowania projektu gminnego programu rewitalizacji przez właściwe organy;
- 3) składania wniosków dotyczących studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, oraz składania wniosków dotyczących planu miejscowego;
- 4) wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- 5) dotyczących procedury lokalizacji inwestycji mieszkaniowej;
- 6) niektórych terminów, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu, ustawie z dnia 22 lutego 2019 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w sektorze naftowym oraz ustawie z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych;

Czy w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii strona jest obowiązana podejmować czynności w ramach postępowania administracyjnego?

Organ administracji publicznej może wyznaczyć stronie termin do dokonania czynności lub zarządzić bieg terminu określonego ustawą z możliwością określenia go na czas dłuższy, niż przewidziany ustawą, jeżeli wymaga tego interes publiczny lub ważny interes strony. Strona, jej kontrahent oraz organ, do którego zwrócono się o zajęcie stanowiska w trybie art. 106 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, są obowiązani do dokonania czynności w wyznaczonym terminie, a w przypadku zarządzenia biegu terminu następują skutki, które ustawa wiąże z upływem terminu. Organ administracji publicznej wskazuje przyczyny wystąpienia z żądaniem.

Czynności dokonane w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii w postępowaniu administracyjnym są skuteczne.

Czy zawieszenie terminów procesowych dotyczy milczącego załatwiania spraw?

Ustawa nowelizująca wprowadza również zasadę, zgodnie z którą, w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii bieg terminu:

1. na milczące załatwienie sprawy,
2. w innej sprawie, w której brak wyrażenia przez organ sprzeciwu, wydania decyzji, postanowienia albo innego rozstrzygnięcia uprawnia stronę lub uczestnika postępowania do podjęcia działania,

dokonania czynności albo wpływa na zakres praw i obowiązków strony lub uczestnika postępowania,

3. na wyrażenie przez organ stanowiska albo wydanie interpretacji indywidualnej, z wyjątkiem interpretacji indywidualnej, o której mowa w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa,
 - nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu.

Czy w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii organ administracji publicznej może wydawać decyzje administracyjne?

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii, organ administracji publicznej może wydać odpowiednio decyzję w całości uwzględniającą żądanie strony lub uczestnika postępowania, zaświadczenie o braku podstaw do wniesienia sprzeciwu, wyrazić stanowisko albo wydać interpretację indywidualną lub decyzję w sprawach kontroli i inspekcji oraz postępowań administracyjnych, prowadzonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne i przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii, jeżeli nieprowadzenie czynności kontrolnych lub inspekcyjnych oraz niewydanie decyzji mogłoby spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzi lub zwierząt albo poważną szkodę dla interesu społecznego.

Czy w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii można wnieść ponaglenie w sprawie bezczynności organu?

Nowelizacja zawiesza również stosowanie przepisów o tzw. bezczynności organów. Zgodnie z wprowadzonymi przepisami, w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii nie stosuje się przepisów o bezczynności organów oraz o obowiązku organu i podmiotu, prowadzących odpowiednio postępowanie lub kontrolę, do powiadamiania strony lub uczestnika postępowania o niezakończonym w terminie. Ponadto organom prowadzącym postępowanie lub kontrolę nie wymierza się kar, grzywien ani nie zasądza się od nich sum pieniężnych na rzecz skarżących za niewydanie rozstrzygnięć w terminach określonych przepisami prawa. Zaprzestanie czynności przez organ, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących bezczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Jak w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 działają kolegalne organy administracji publicznej?

Ustawa nowelizująca w odniesieniu do kolegalnych organów administracji publicznej przewidziała, że mogą odbywać posiedzenia, a także podejmować rozstrzygnięcia, w tym uchwały, z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość lub korespondencyjnie. Jest to tak zwany zdalny tryb obradowania. Obradowanie w zdalnym trybie zarządza osoba uprawniona do przewodniczenia danemu organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego oraz innemu organowi działającemu kolegalnie.

PRAKTYKA:

Zawieszenie biegu terminów procesowych oznacza w praktyce, że organ administracji nie jest zobowiązany do przestrzegania terminów załatwiania spraw, o których mowa w art. 35 Kodeksu postępowania administracyjnego oraz w przepisach szczególnych. Niewydanie przez organ administracji architektoniczno-budowlanej decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego i udzieleniu pozwolenia na budowę w terminie 65 dni od dnia złożenia wniosku nie stanowi bezczynności, jak również nie uprawnia organu wyższego stopnia do nałożenia na ten organ kary pieniężnej.

■ Postępowanie sądowoadministracyjne

Zmiany w postępowaniu sądowoadministracyjnym obejmują następujące zagadnienia:

- bieg terminów procesowych nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu,
- w wyjątkowych przypadkach sąd może wyznaczyć stronie termin do dokonania czynności lub zarządzić bieg terminu określonego ustawą,
- nie przeprowadza się rozpraw ani posiedzeń jawnych, z wyjątkiem rozpraw i posiedzeń jawnych w sprawach pilnych,
- czynności dokonane w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 pozostają skuteczne,
- zaprzestanie czynności przez sąd prowadzący postępowanie lub kontrolę, w okresie zawieszenia terminów procesowych, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących bezczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Czy zawieszenie biegu terminów procesowych dotyczy wszystkich spraw rozpoznawanych przez sądy administracyjne?

W ramach postępowania sądowoadministracyjnego, w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, przewidziano zawieszenie i wstrzymanie rozpoczęcia biegu wszelkich terminów procesowych z wyjątkiem spraw pilnych.

Jakie sprawy należą do kategorii spraw pilnych?

Sprawami pilnymi z zakresu postępowania sądowoadministracyjnego są sprawy, w przypadku których ustawa określa termin ich rozpatrzenia przez sąd oraz sprawy wniosków o wstrzymanie wykonania aktu lub czynności.

UWAGA!

Prezes właściwego sądu może zarządzić rozpoznanie każdej sprawy jako pilnej, jeżeli jej nierozpoznanie mogłoby spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzi lub zwierząt, poważną szkodę dla interesu społecznego, albo ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę materialną, a także gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości.

WSKAZÓWKA:

Sprawą pilną z zakresu postępowania sądowoadministracyjnego będą przykładowo sprawy o dostęp do informacji publicznej. Ustawa o dostępie do informacji publicznej przewiduje bowiem termin rozpoznania skargi przez sąd administracyjny – 30 dni od dnia otrzymania akt wraz z odpowiedzią na skargę (art. 21 pkt 2 ustawy z dnia 06 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej).

Czy sądy administracyjne w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii przeprowadzają rozprawy?

Obok zawieszenia terminów procesowych i wstrzymania ich rozpoczęcia, ustawodawca przewidział również, że w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii nie przeprowadza się rozpraw ani posiedzeń jawnych, z wyjątkiem rozpraw i posiedzeń jawnych w sprawach pilnych.

Czy w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii strona lub jej pełnomocnik są obowiązani do podejmowania czynności procesowych?

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii, sąd może wyznaczyć stronie termin do dokonania czynności lub zarządzić bieg terminu określonego ustawą z możliwością określenia go na czas dłuższy, niż przewidziany ustawą, jeżeli wymaga tego interes publiczny lub ważny interes strony. W tej sytuacji, strona lub uczestnik postępowania, są obowiązani do dokonania czynności w wyznaczonym terminie, a w przypadku zarządzenia biegu terminu następują skutki, które ustawa wiąże z upływem terminu. Sąd, przed którym toczy się postępowanie, wyznaczając stronie lub uczestnikowi postępowania termin, o którym mowa powyżej, bądź zarządzając bieg terminu ustawowego wskazuje przyczyny wystąpienia z żądaniem.

Ponadto ustawa przewiduje, że czynności dokonane w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii w postępowaniu sądownoadministracyjnym są skuteczne.

Czy zawieszenie czynności przez sąd jest beczynnością sądu?

Zaprzestanie czynności przez sąd, przed którym toczy się postępowanie, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 15zsz ust. 11).

PRAKTYKA

Termin na wniesienie skargi kasacyjnej od wyroku wojewódzkiego sądu administracyjnego jest terminem procesowym, a jego bieg w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 ulega zawieszeniu lub nie rozpoczyna się. Bieg terminu na złożenie skargi kasacyjnej rozpocznie się lub będzie biegł dalej po ustaniu stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19. Strona lub jej pełnomocnik może również wnieść skargę kasacyjną w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, ponieważ czynności podjęte w tym czasie są skuteczne. Jednak w sytuacji, gdy sąd, ze względu na interes publiczny lub ważny interes strony zarządzi bieg terminu do złożenia skargi kasacyjnej, wówczas należy wnieść skargę kasacyjną w terminie ustawowym albo terminie dłuższym określonym przez sąd.

2. POZOSTAŁE ZMIANY W PRZEPISACH PROCEDURALNYCH

§ **Podstawa prawna:** Art. 14a, art. 15zsz i art. 15zszx ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Specustawa w sprawie przeciwdziałania COVID-19 oprócz zawieszenia biegu terminów procesowych wprowadziła również inne zmiany w zakresie postępowania cywilnego, karnego i administracyjnego.

■ Postępowanie cywilne

Czego dotyczą zmiany w postępowaniu cywilnym w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii?

Ustawa nowelizująca z dnia 31 marca 2020 r. obok zawieszenie biegu terminów procesowych w ramach postępowania cywilnego, wprowadziła również szereg innych zmian:

- 1.1.1.1. Możliwość delegowania spraw do innego sądu na obszarze danej apelacji,
- 1.1.1.2. Możliwość delegowania spraw do innego sądu spoza danej apelacji,
- 1.1.1.3. Wstrzymanie wykonania tytułów wykonawczych nakazujących opróżnienie lokalu mieszkalnego,
- 1.1.1.4. Brak obowiązku przedstawienia zaświadczenia lekarza sądowego celem usprawiedliwienia nie-stawiennictwa na rozprawie,
- 1.1.1.5. Możliwość rozpoznania wniosku o zabezpieczenie przez jednego sędziego na posiedzeniu niejawnym.

Kiedy sprawa cywilna może być delegowana do innego sądu?

Zgodnie z przepisami, w przypadku całkowitego zaprzestania czynności przez sąd powszechny z powodu COVID-19 prezes sądu apelacyjnego może wyznaczyć inny sąd równorzędny, położony na obszarze tej samej apelacji, jako właściwy do rozpoznawania spraw pilnych należących do właściwości sądu, który zaprzestał czynności – mając na względzie zapewnienie prawa do sądu oraz warunki organizacyjne sądów.

Czy wyznaczenie innego sądu dotyczy wszystkich spraw cywilnych?

Wyznaczenie innego sądu z obszaru danej apelacji do rozpoznania sprawy cywilnej, dotyczy jedynie spraw pilnych. W pozostałych sprawach terminy procesowe ulegają zawieszeniu w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19. Prezes sądu dokonujący wyznaczenia sądu właściwego do rozpoznawania spraw pilnych należących do właściwości sądu, który zaprzestał czynności, może wskazać także sprawy inne niż pilne należące do właściwości tego sądu, do których rozpoznawania będzie właściwy sąd wyznaczony.

Do jakiego sądu zostanie przekazana sprawa cywilna, gdy wszystkie sądy w obszarze apelacji zaprzestaną czynności?

W przypadku całkowitego zaprzestania czynności przez wszystkie sądy powszechne na obszarze apelacji z powodu COVID-19, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego na wniosek prezesa sądu apelacyjnego, na którego obszarze sądy zaprzestały czynności, wyznacza inny sąd równorzędny, położony w miarę możliwości na obszarze sąsiedniej apelacji, jako właściwy do rozpoznawania spraw pilnych należących do właściwości sądu, który zaprzestał czynności – mając na względzie zapewnienie prawa do sądu oraz warunki organizacyjne sądów.

Na jaki okres następuje wyznaczenie innego sądu do rozpoznania sprawy cywilnej?

Wyznaczenia dokonuje się na czas oznaczony, wynikający z przewidywanego okresu zaprzestania czynności. Sąd wyznaczony jako sąd właściwy do rozpoznawania spraw pilnych pozostaje właściwy do zakończenia postępowania w danej instancji.

Jakie zmiany wprowadzono w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 w ramach postępowania egzekucyjnego?

W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 nie wykonuje się tytułów wykonawczych nakazujących opróżnienie lokalu mieszkalnego.

Nie dotyczy to jednak wykonania tytułów wykonawczych w przedmiocie nakazania przez sąd opuszczenia mieszkania przez członka rodziny wspólnie zajmującego mieszkanie, który swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie.

Czy w czasie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii obowiązują nowe zasady w sposobie usprawiedliwiania niestawiennictwa na rozprawie?

Ustawa z dnia 9 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 zwalnia strony i uczestników postępowania z obowiązku przedstawienia zaświadczenia lekarskiego w celu usprawiedliwienia niestawiennictwa przed sądem z powodu choroby.

Jakie zmiany wprowadzono w postępowaniu w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia?

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 wnioski o udzielenie lub zmianę zabezpieczenia w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, sąd rozpoznaje w składzie jednego sędziego. Wniosek podlega rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, o ile na podstawie całokształtu okoliczności sprawy sąd nie uzna za konieczne rozpoznania wniosku na rozprawie. Nie wyłącza to wydania postanowienia przez referendarza sądowego w sprawach, w których ustawa to dopuszcza.

■ Postępowanie karne

Jakie jeszcze zmiany obowiązują w procedurze karnej w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii?

Nowela z 31 marca 2020 r. przewiduje rozwiązania związane z:

1. delegowaniem spraw do innych sądów wyznaczonych,
2. przerwą w wykonaniu kary pozbawienia wolności (art. 14c),
3. wykonywaniem kary w postaci umieszczenia skazanego w odpowiednim zakładzie leczniczym (art. 14d),
4. odbywaniem posiedzeń sądu penitencjarnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku (art. 14f);
5. usprawiedliwianiem niestawiennictwa przed sądem z powodu choroby.

Kiedy sprawa karna może być delegowana do innego sądu?

W przypadku całkowitego zaprzestania czynności przez sąd powszechny lub wojskowy z powodu COVID-19 prezes sądu apelacyjnego, a w stosunku do wojskowych sądów garnizonowych prezes wojskowego sądu okręgowego może wyznaczyć inny sąd równorzędny, położony na obszarze tej samej apelacji, jako właściwy do rozpoznawania spraw pilnych należących do właściwości sądu, który zaprzestał czynności – mając na względzie zapewnienie prawa do sądu oraz warunki organizacyjne sądów.

Czy wyznaczenie innego sądu dotyczy wszystkich spraw karnych?

Wyznaczenie innego sądu z obszaru danej apelacji do rozpoznania sprawy karnej, dotyczy jedynie spraw pilnych. W pozostałych sprawach terminy procesowe ulegają zawieszeniu w okresie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19. Prezes sądu dokonujący wyznaczenia sądu właściwego do rozpoznawania spraw pilnych należących do właściwości sądu, który zaprzestał czynności, może wskazać także sprawy inne niż pilne należące do właściwości tego sądu, do których rozpoznawania będzie właściwy sąd wyznaczony.

Do jakiego sądu zostanie przekazana sprawa karna, gdy wszystkie sądy w obszarze apelacji zaprzestaną czynności?

W przypadku całkowitego zaprzestania czynności przez wszystkie sądy powszechne lub wojskowe na obszarze apelacji z powodu COVID-19 Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego na wniosek prezesa sądu apelacyjnego, na którego obszarze sądy zaprzestały czynności, wyznacza inny sąd równorzędny, położony w miarę możliwości na obszarze sąsiedniej apelacji, jako właściwy do rozpoznawania spraw pilnych należących do właściwości sądu, który zaprzestał czynności – mając na względzie zapewnienie prawa do sądu oraz warunki organizacyjne sądów.

Na jaki okres następuje wyznaczenie innego sądu do rozpoznania sprawy karnej?

Wyznaczenia dokonuje się na czas oznaczony, wynikający z przewidywanego okresu zaprzestania czynności. Sąd wyznaczony jako sąd właściwy do rozpoznawania spraw pilnych pozostaje właściwy do zakończenia postępowania w danej instancji.

Kiedy sąd penitencjarny może zarządzić przerwę w wykonywaniu kary pozbawienia wolności?

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 sąd penitencjarny, na wniosek dyrektora zakładu karnego, zatwierdzony przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, może udzielić skazanemu przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, chyba że istnieje uzasadnione przypuszczenie, że skazany w czasie pobytu poza zakładem karnym nie będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności popełni przestępstwo, lub nie będzie stosował się do wytycznych, poleceń lub decyzji właściwych organów związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 lub leczeniem zarażenia wirusem SARS-CoV-2.

Czy każdy skazany na karę pozbawienia wolności może skorzystać z przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności?

Nie każdy skazany może skorzystać z przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności. Ustawodawca przewidział przypadki, gdy nie stosuje się przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności. Dotyczą one skazanych:

1. za przestępstwo umyślne zagrożone karą pozbawienia wolności przekraczającą 3 lata;
2. za przestępstwo nieumyślne na karę przekraczającą 3 lata pozbawienia wolności;
3. w warunkach recydywy,
4. którzy z popełnienia przestępstwa uczynili sobie stałe źródło dochodu lub popełnili przestępstwo działając w zorganizowanej grupie albo związku mającym na celu popełnienie przestępstwa,
5. za przestępstwo o charakterze terrorystycznym.

Jak przebiega postępowanie w sprawie wniosku o przerwę w wykonywaniu kary pozbawienia wolności?

Dyrektor zakładu karnego może złożyć wniosek, jeżeli w jego ocenie udzielenie przerwy skazanemu może przyczynić się do ograniczenia albo wyeliminowania epidemii. Do wniosku dołącza się opinię o skazanym, sporządzoną przez administrację zakładu karnego, dotyczącą okoliczności będących podstawą udzielenia przerwy.

W celu rozpoznania wniosku wyznacza się posiedzenie, w którym ma prawo wziąć udział prokurator. Jeżeli prokurator oświadczy, nie później niż do czasu wydania postanowienia w przedmiocie wniosku o udzielenie albo przedłużenie przerwy, że sprzeciwia się jego uwzględnieniu, sąd umarza postępowanie.

UWAGA!

Przepisy nie przewidują możliwości złożenia wniosku o przerwę w wykonywaniu kary pozbawienia wolności przez skazanego.

Na jaki okres zarządza się przerwę w wykonywaniu kary pozbawienia wolności?

Sąd udziela przerwy na czas oznaczony. Okres przerwy może być przedłużany na wniosek dyrektora zakładu karnego na dalszy czas oznaczony. Okres przerwy udzielonej na podstawie ust. 1 może trwać nie dłużej niż do ustania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19.

Kiedy skazany jest zobowiązany do powrotu do zakładu karnego?

Z dniem ogłoszenia przez właściwe władze o ustaniu stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, który stanowił przesłankę udzielenia skazanemu przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, udzielona uprzednio przerwa ustaje z mocy prawa. W takim przypadku skazany jest zobowiązany do powrotu do zakładu karnego w terminie 3 dni od ustania tego stanu, chyba że nie jest to możliwe z uwagi na obowiązki nałożone na niego na podstawie przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Kiedy skazany na karę pozbawienia wolności zostanie umieszczony w zakładzie leczniczym?

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, jeżeli skazanemu nie można udzielić przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, a ograniczenie albo wyeliminowanie ryzyka zarażenia przez skazanego innej osoby nie jest możliwe w ramach działań podejmowanych w zakładzie karnym, dyrektor zakładu karnego może złożyć do sądu penitencjarnego wniosek, zatwierdzony przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, o wykonywanie kary w postaci umieszczenia skazanego w odpowiednim zakładzie leczniczym. Do wykonywania kary w postaci umieszczenia skazanego w zakładzie leczniczym stosuje się odpowiednio przepisy wydane na podstawie art. 260 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

Na jaki okres zarządza się wykonanie kary pozbawienia wolności poprzez umieszczenie skazanego w odpowiednim zakładzie leczniczym?

Sąd orzeka o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poprzez umieszczenie skazanego w odpowiednim zakładzie leczniczym na czas oznaczony albo odmawia uwzględnienia wniosku, jeżeli nie zachodzą okoliczności określone w art. 14d ust. 1 ustawy. Czas ten może być przedłużany na wniosek dyrektora zakładu karnego na dalszy czas oznaczony. Czas wykonywania kary w postaci umieszczenia skazanego w odpowiednim zakładzie leczniczym może trwać nie dłużej niż do ustania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19.

Jak przebiega postępowanie w sprawie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności poprzez umieszczenie skazanego w odpowiednim zakładzie leczniczym?

W celu rozpoznania wniosku wyznacza się posiedzenie, które odbywa się jednak bez udziału stron. Sąd wydaje postanowienie, na które zażalenie przysługuje prokuratorowi i dyrektorowi zakładu karnego.

Czy skazany na karę pozbawienia wolności musi brać udział w posiedzeniu sądu penitencjarnego osobiście?

Ustawa nowelizująca przewiduje również możliwość odbycia posiedzenia, w którym udział bierze skazany pozbawiony wolności przy pomocy urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. Zgodnie z ustawą, w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, w wypadku gdy w posiedzeniu sądu penitencjarnego bierze udział skazany pozbawiony wolności, posiedzenie to może się odbyć przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. W miejscu przebywania skazanego w czynności tej bierze udział przedstawiciel administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego. Przepisy art. 517ea ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego stosuje się odpowiednio.

Czy w czasie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii obowiązują nowe zasady w sposobie usprawiedliwiania niestawiennictwa na rozprawie?

Ustaw z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 zwalnia strony i uczestników postępowania z obowiązku przedstawienia zaświadczenia lekarskiego w celu usprawiedliwienia niestawiennictwa przed sądem z powodu choroby.

■ Postępowanie administracyjne

W postępowaniu administracyjnym, obok zawieszenia biegu terminów procesowych, wprowadzono ułatwienia w procesie budowlanym w związku z przeciwdziałaniem COVID-19 oraz wprowadzono nowe uprawnienie dla Rady Ministrów, które polegają na:

1. uproszczenie procesu budowlanego obiektów budowlanych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19,
2. możliwość wstrzymania administracyjnych postępowań egzekucyjnych,
3. możliwość doręczenia stronom wydruków pism wydawanych przez organy administracji publicznej w formie dokumentu elektronicznego.

Przepisów jakich ustaw nie stosuje się w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 w odniesieniu do obiektów budowlanych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19?

Do projektowania, budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych, w tym zmiany sposobu użytkowania, w związku z przeciwdziałaniem COVID-19, nie stosuje się przepisów:

1. ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186, z późn. zm.6),
2. ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r. poz. 293) oraz aktów planistycznych, o których mowa w tej ustawie,
3. ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282), a w przypadku konieczności poszerzenia bazy do udzielania świadczeń zdrowotnych, także przepisów w sprawie szczegółowych wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

Jakie obowiązki ciąży na inwestorze w związku z przystąpieniem do robót budowlanych niezbędnych do przeciwdziałania COVID-19?

Prowadzenie robót budowlanych oraz zmiana sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części w związku z przeciwdziałaniem COVID-19 wymagają niezwłocznego poinformowania organu administracji architektoniczno-budowlanej. W informacji tej należy określić:

1. rodzaj, zakres i sposób wykonywania robót budowlanych oraz termin ich rozpoczęcia – w przypadku prowadzenia robót budowlanych;
2. dotychczasowy i zamierzony sposób użytkowania obiektu budowlanego lub jego części – w przypadku zmiany sposobu użytkowania.

Co zrobić, gdy obiekt budowlany powoduje zagrożenie życia lub zdrowia ludzi?

Jeżeli prowadzenie robót budowlanych powoduje zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, organ administracji architektoniczno-budowlanej, w drodze decyzji podlegającej natychmiastowemu wykonaniu, niezwłocznie ustala wymagania dotyczące niezbędnych zabezpieczeń ich prowadzenia.

Czy prowadzenie robót budowlanych w związku z przeciwdziałaniem COVID-19 wymaga ustanowienia kierownika budowy?

W przypadku prowadzenia robót budowlanych w związku z przeciwdziałaniem COVID-19, których rozpoczęcie, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, wymaga uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę, inwestor jest obowiązany zapewnić objęcie kierownictwa oraz nadzoru nad tymi robotami przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane w odpowiednich specjalnościach.

Czy istnieje możliwość wstrzymania administracyjnego postępowania egzekucyjnego?

Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych uprawnia Radę Ministrów do wstrzymania administracyjnych postępowań egzekucyjnych. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, wstrzymać administracyjne postępowania egzekucyjne należności pieniężnych, określając w szczególności zakres terytorialny wstrzymania tych postępowań oraz okres, na który następuje to wstrzymanie, mając na względzie okres obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii w związku z COVID-19 oraz skutki nimi wywołane.

UWAGA!

W okresie wstrzymania mogą być dokonywane wypłaty z zajętego rachunku bankowego lub rachunku prowadzonego przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową.

Czy organy samorządów zawodowych mogą podejmować uchwały przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość lub w trybie obiegowym?

W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, kolegalne organy samorządów zawodowych, a także ich organy wykonawcze oraz inne organy wewnętrzne mogą podejmować uchwały przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość lub w trybie obiegowym. Uchwała podjęta w tym trybie jest ważna, gdy wszyscy członkowie danego organu zostali powiadomieni o treści projektu uchwały i terminie oddania głosu oraz w głosowaniu wzięła udział co najmniej połowa członków tego organu.

UWAGA!

W przypadku gdy ustawa szczególna wymaga podjęcia uchwały w głosowaniu tajnym, organy danego samorządu zawodowego mogą znieść wymóg tajności głosowania w określonej sprawie.

Kiedy organ administracji publicznej doręczy wydruk pisma wydanego w formie dokumentu elektronicznego?

W przypadku pism wydanych przez organ administracji publicznej w formie dokumentu elektronicznego przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego, które zostały opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym, zaawansowaną pieczęcią elektroniczną albo kwalifikowaną pieczęcią elektroniczną, doręczenie może polegać na doręczeniu wydruku pisma uzyskanego z tego systemu odzwierciedlającego treść tego pisma, jeżeli strona lub inny uczestnik postępowania nie złożyła podania w formie dokumentu elektronicznego przez elektroniczną skrzynkę podawczą organu administracji publicznej, nie wystąpiła do organu administracji publicznej o takie doręczenie lub nie wyraziła zgody na doręczanie pism w taki sposób. Wydruk pisma stanowi dowód tego, co zostało stwierdzone w piśmie wydanym w formie dokumentu elektronicznego.

Jakie warunki musi spełniać wydruk pisma wydanego przez organ administracji publicznej w formie elektronicznej?

Wydruk pisma zawiera:

1. informację, że pismo zostało wydane w formie dokumentu elektronicznego i podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym, ze wskazaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby, która je podpisała, albo opatrzone zaawansowaną pieczęcią elektroniczną albo kwalifikowaną pieczęcią elektroniczną;
2. identyfikator tego pisma, nadawany przez system teleinformatyczny, za pomocą którego pismo zostało wydane.

Wydruk pisma może zawierać mechanicznie odtwarzany podpis osoby, która podpisała pismo.

3. ZAWIESZENIE BIEGU TERMINÓW PRAWA MATERIALNEGO

§ Podstawa prawna: Art. 15zrz ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych

W odpowiedzi na liczne wnioski samorządów zawodowych zrzeszających prawników, ustawa z dnia 31 marca 2020 r. wprowadza zawieszenie nie tylko terminów procesowych, ale także wstrzymanie rozpoczęcia i zawieszenie biegu terminów przewidzianych w przepisach materialnego prawa administracyjnego.

Bieg jakich terminów przewidzianych w przepisach prawa materialnego podlega zawieszeniu?

W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 bieg przewidzianych przepisami prawa administracyjnego terminów:

- 1) od zachowania których jest uzależnione udzielenie ochrony prawnej przed sądem lub organem,
- 2) do dokonania przez stronę czynności kształtujących jej prawa i obowiązki,

- 3) przedawnienia,
- 4) których niezachowanie powoduje wygaśnięcie lub zmianę praw rzeczowych oraz roszczeń i wierzytelności, a także popadnięcie w opóźnienie,
- 5) zawitych, z niezachowaniem których ustawa wiąże ujemne skutki dla strony,
- 6) do dokonania przez podmioty lub jednostki organizacyjne podlegające wpisowi do właściwego rejestru czynności, które powodują obowiązek zgłoszenia do tego rejestru, a także terminów na wykonanie przez te podmioty obowiązków wynikających z przepisów o ich ustroju
 - nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres.

Czy wstrzymanie przepisów prawa materialnego dotyczy wszystkich spraw?

Przewidziane ustawą zawieszenie biegu terminów prawa materialnego nie dotyczy spraw pilnych rozpoznawanych w postępowaniu sądoadministracyjnym. Sprawami takimi są sprawy, w przypadku których ustawa określa termin ich rozpatrzenia przez sąd oraz sprawy wniosków o wstrzymanie wykonania aktu lub czynności.

Czy sąd lub organ może wzywać do dokonania poszczególnych czynności procesowych w czasie zawieszenia terminów prawa materialnego?

Właściwy organ, sąd lub podmiot może wezwać obowiązane do dokonania czynności wynikających z przepisów prawa, w oznaczonym terminie i w zakresie, w jakim przepis ten zobowiązuje do dokonania czynności, jeżeli niepodjęcie czynności mogłoby spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzi lub zwierząt, poważną szkodę dla interesu społecznego albo ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę materialną. W takim przypadku obowiązany powinien wykonać obowiązek w oznaczonym terminie.

Czynności dokonane w celu wykonania uprawnienia lub obowiązku w okresie wstrzymania rozpoczęcia albo zawieszenia biegu terminów są skuteczne.

Czy zawieszenie terminów prawa materialnego dotyczy prawa karnego?

Zawieszenie terminów prawa materialnego dotyczy również materialnego prawa karnego w zakresie przedawnienia karalności czy przedawnienia wykonania kary. Zgodnie bowiem z art. 15zrz ust. 6, w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 nie biegnie przedawnienie karalności czynu oraz przedawnienie wykonania kary w sprawach o przestępstwa, przestępstwa i wykroczenia skarbowe oraz w sprawach o wykroczenia.

Czy zawieszenie terminów dotyczy również terminów, o których mowa w Kodeksie pracy?

Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych przewiduje jeden przypadek zawieszenia terminu określonego przepisami Kodeksu pracy. W przypadku, gdy termin do zawarcia porozumienia o kontynuowaniu zatrudnienia, w przypadku śmierci pracodawcy, upływa w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, porozumienie, że stosunek pracy będzie kontynuowany na dotychczasowych zasadach może zostać zawarte w terminie 30 dni od dnia zakończenia tego okresu. Zawarcie porozumienia w tym terminie wywołuje takie skutki, jakie wywarłoby zawarcie porozumienia w terminie 30 dni od dnia śmierci pracodawcy.

4. WSTRZYMANIE ROZPOCZĘCIA I PRZERWANIE BIEGU TERMINU DO ZŁOŻENIA WNIOSKU O OGŁOSZENIE UPADŁOŚCI

§ **Podstawa prawna:** art. 15zzra ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Ustawa z dnia 9 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2, w odpowiedzi na liczne wnioski środowisk prawniczych i przedsiębiorców wprowadziła rozwiązania w sprawie wstrzymania rozpoczęcia i przerwania biegu terminu do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Kiedy bieg terminu do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega przerwaniu?

Jeżeli podstawa do ogłoszenia upadłości dłużnika powstała w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, a stan niewypłacalności powstał z powodu COVID-19, bieg terminu do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, o którym mowa w art. 21 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega przerwaniu. Po tym okresie termin ten biegnie na nowo.

Aktualnie dłużnik jest obowiązany do zgłoszenia w sądzie wniosku o ogłoszenie upadłości nie później niż w terminie 30 dni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości.

Kiedy stan niewypłacalności powstaje z powodu COVID-19?

Jeżeli stan niewypłacalności powstał w czasie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 domniemywa się, że zaistniał z powodu COVID-19.

Jakie skutki ma złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości dla innych terminów przewidzianych w ustawie – Prawo upadłościowe?

Jeżeli termin na zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości ustalany jest z uwzględnieniem zasad przedstawionych powyżej i wniosek o ogłoszenie upadłości zostanie złożony przez dłużnika w tym terminie, a brak jest wcześniejszego wniosku o ogłoszenie upadłości, określone przepisami ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe terminy, dla których obliczania znaczenie ma dzień zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości wydłuża się o liczbę dni pomiędzy dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a ostatnim dniem, w którym wniosek ten winien być złożony stosownie do art. 21 ust. 1, lub odpowiednio art. 21 ust. 2a, ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, bez uwzględniania postanowień ust. 1 niniejszego artykułu.

5. ZMIANY W DORĘCZANIU KORESPONDENCJI

§ **Podstawa prawna:** art. 15zuz¹-art. 15zuz¹⁰ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz art. 95 i 96 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2

W przeciwieństwie do tzw. Tarczy antykryzysowej 1.0., kolejna tarcza antykryzysowa przewiduje zmiany w zakresie doręczania przesyłek poleconych. Już na etapie projektowania zmian rozwiązania te zostały określone jako przesyłka hybrydowa. Ponadto wprowadzono zmiany w zakresie zwrotu przez operatora pocztowego niepodjętych przesyłek.

Do dnia 30 września 2020 r. w ramach realizacji zadań przeciwdziałania COVID-19 powierzono Poczcie Polskiej S.A. świadczenie usługi pocztowej polegającej na przesyłaniu przesyłek poleconych przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej na etapie doręczenia. Poczta Polska S.A. będzie świadczyć usługę przesyłki hybrydowej na podstawie ustalonego przez siebie regulaminu.

Czym są przesyłki hybrydowe?

Przez przesyłkę hybrydową rozumie się przyjęcie przesyłki poleconej, a następnie jej przemieszczenie i doręczenie w postaci dokumentu elektronicznego do adresata bez konieczności składania własnoręcznego podpisu.

UWAGA!

Przez przesyłkę poleconą rozumie się również przesyłkę poleconą z potwierdzeniem odbioru, pokwitowaniem odbioru albo elektronicznym potwierdzeniem odbioru.

Czy wszystkie przesyłki polecone mogą być przekształcone w przesyłki hybrydowe?

Przepisy o przesyłce hybrydowej mają zastosowanie do wszystkich przesyłek poleconych nadawanych na podstawie zawartych z operatorem wyznaczonym umów, bez względu na tryb w jakim zostały zawarte te umowy

Do kogo mogą być nadawane przesyłki hybrydowe?

Przesyłka hybrydowa jest przeznaczona dla podmiotów posiadających profil zaufany w rozumieniu art. 3 pkt 14 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

Jakie warunki należy spełnić, aby można było otrzymać przesyłkę hybrydową?

Do dnia 30 września 2020 r., doręczenie przesyłki poleconej albo pisma za pokwitowaniem przez operatora pocztowego, może nastąpić przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, jeżeli adresat wyrazi na to zgodę i upoważni operatora wyznaczonego do odbioru przesyłek poleconych celem ich przetworzenia i doręczenia w postaci dokumentów elektronicznych na skrzynkę elektroniczną adresata. W upoważnieniu adresat uzgadnia z operatorem wyznaczonym sposób postępowania z odebranymi przesyłkami poleconymi.

Kiedy nie stosuje się przepisów o przesyłkach hybrydowych?

Ustawa przewiduje wyłączenia przedmiotowe i podmiotowe stosowania przepisów o przesyłce hybrydowej.

WYŁĄCZENIA PRZEDMIOTOWE:

Przesyłka hybrydowa nie stosuje się w przypadkach, gdy korespondencja nie może być doręczona elektronicznie ze względu na:

1. konieczność doręczenia niepodlegającego przekształceniu dokumentu utrwalonego w postaci innej niż elektroniczna lub rzeczy;
2. ważny interes publiczny, w tym istotne interesy państwa, a w szczególności jego bezpieczeństwo, obronność lub porządek publiczny;
3. opatrzenie tekstem plastycznym, odbitką pieczęci plastycznej, hologramem lub innym zabezpieczeniem, które nie może być odzwierciedlone w wyniku przekształcenia;
4. inne przyczyny techniczne.

Istnienie wyżej wymienionych przesłanek ma każdorazowo oceniać nadawca.

WYŁĄCZENIA PODMIOTOWE:

Przepisów o przesyłce hybrydowej nie stosuje się do przesyłek wysyłanych do ani wysyłanych przez:

1. sądy i trybunały;
2. prokuraturę i inne organy ścigania;
3. komornika sądowego

Kiedy następuje skutek doręczenia przesyłki hybrydowej?

Data doręczenia przesyłki jest data zapoznania się przez odbiorcę z dokumentem zamieszczonym na skrzynce elektronicznej adresata. W razie braku zapoznania się dokument uznaje się za doręczony po upływie 14 dni od zamieszczenia dokumentu.

Powiadomienie o doręczeniu

Operator wyznaczony przesyła na adres elektroniczny wskazany przez adresata zawiadomienie zawierające informację, że doręczono na skrzynkę elektroniczną adresata dokument elektroniczny.

Jakie obowiązki ma operator pocztowy podczas świadczenia usługi przesyłki hybrydowej?

Poczta Polska S.A. świadcząc usługę przesyłki hybrydowej:

1. jest obowiązana do zapewnienia jednoznacznej identyfikacji adresata będącego osobą fizyczną;
2. może zapewnić jednoznaczną identyfikację adresata lub osób uprawnionych do jego reprezentowania, w przypadku gdy adresat jest osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, o ile operator wyznaczony ma takie możliwości techniczne.
3. zapewnia w toku przekształcenia wykonanie z należytą starannością i jakością techniczną odwzorowania cyfrowego druku lub korespondencji zawartej w przesyłce listowej oraz koperty umożliwiające zapoznanie się z treścią dokumentu elektronicznego bez potrzeby weryfikacji tej treści z dokumentem w postaci papierowej;
4. zapewnia integralność dokumentu elektronicznego wytworzonego w wyniku przekształcenia.

Zgodnie z założeniami ustawy Minister Cyfryzacji do dnia 30 września 2020 r. zapewnia adresatowi będącemu osobą fizyczną możliwość uwierzytelnienia w systemie Poczty Polskiej S.A. za pomocą profilu zaufanego.

Czy nadawanie przesyłek hybrydowych wiąże się z dodatkową opłatą?

Zgodnie z ustawą, dodatkowe czynności związane z doręczeniem przesyłki hybrydowej są zwolnione z opłaty.

Czy w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii Poczta Polska S.A. zwraca przesyłki do nadawcy?

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii oraz w okresie 14 dni od dnia odwołania tych stanów operator pocztowy nie zwraca nadawcy przesyłki pocztowej, której w tym okresie nie mógł doręczyć adresatowi, także gdy obowiązek zwrotu przesyłki wynika z innych przepisów. Nie dotyczy to przesyłki niedoręczalnej w rozumieniu ustawy – Prawo pocztowe.

Czy w związku z wprowadzeniem stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii muszą odebrać przesyłkę pocztową w określonym terminie?

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii oraz w okresie 14 dni od dnia odwołania tych stanów, operator pocztowy wydaje adresatowi przesyłkę pocztową, która nie została zwrócona nadawcy. Nie dotyczy to jednak przesyłek wysyłanych do ani wysyłanych przez:

1. sądy i trybunały;
2. prokuraturę i inne organy ścigania;
3. komornika sądowego.

Jakie są skutki nieodebrania pisma podlegającego doręczeniu za potwierdzeniem odbioru w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii?

Nieodebranych pism podlegających doręczeniu za potwierdzeniem odbioru przez operatora pocztowego, których termin odbioru określony w zawiadomieniu o pozostawieniu pisma wraz z informacją o możliwości jego odbioru przypadają w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, nie można uznać za doręczone w czasie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii oraz przed upływem 14 dni od dnia zniesienia tych stanów.

Kiedy pismo podlegające doręczeniu za potwierdzeniem odbioru może zostać uznane za doręczone w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii?

Tarcza antykryzysowa 2.0. wymienia następujące postępowania, w których następuje skutek doręczenia w razie nieodebrania pism podlegających doręczeniu za potwierdzeniem odbioru:

1. postępowań w sprawach o wydanie decyzji o pozostawienie nazwy domeny internetowej wykorzystywana do urządzania gier hazardowych bez koncesji, zezwolenia lub dokonania zgłoszenia wymaganego przez ustawę w rejestrze;
2. postępowań, o których mowa w dziale IIIB ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa
3. kontroli podatkowej, kontroli celno-skarbowej oraz postępowań podatkowych, jeżeli kontrole lub postępowania te wiążą się z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego;
4. przesyłek wysyłanych do ani wysyłanych przez:
 - a) sądy i trybunały,
 - b) prokuraturę i inne organy ścigania,
 - c) komornika sądowego.

Opracował zespół Kancelarii Radców Prawnych BUJKO & SZTEJNA:

radca prawny Aleksandra Gajda

radca prawny Piotr Kania-Kaniowski

aplikant radcowski Marcin Cierebiej

oraz aplikant radcowski Mateusz Wartalski

pod nadzorem radcy prawnego dr. Przemysława Sztejny

i radcy prawnego Wojciecha Bujko

Wydawca

Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji

Krajowej Rady Radców Prawnych

Al. Ujazdowskie 18 lok. 4

00-478 Warszawa

www.obsil.pl